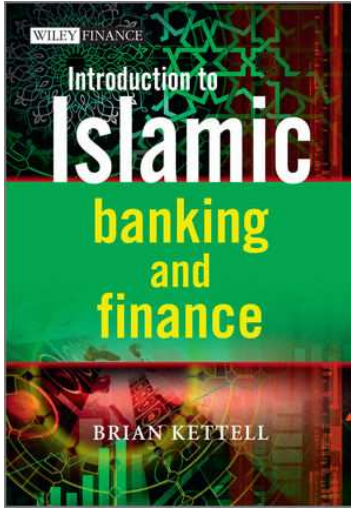

Introduction to Islamic Banking and Finance (İslami Bankacılık ve Finans Giriş)

Brian B. Kettell (2011). Orjinal Dil: İngilizce, Ciltsiz, 192 sayfa, John Wiley and Sons, ISBN: 978-0-470-97804-7.

Selçuk BALI*

Bankacılık ve finans konularını çalışan herkesin, bankacılık uygulamalarındaki kültürel ve ulusal farklılıklardan haberdar olması gerekir. Farklı bankacılık modelleri arasında İslami bankacılık özel bir ilgiyi hak etmektedir, çünkü işleyişi temelde ekonominin gereksinimlerine göre değil, dinin gereklerine göredir. Bu yüzden İslami bankacılıkta dinin etkilerini ve İslami bankacılığın geleneksel bankacılıkla örtüştüğü ve örtüşmediği yerleri anlamak önemlidir.

Brian Kettell'in İngilizce yayınlanan ve henüz Türkçeye çevrilmemiş olan *İslami Bankacılık ve Finans Giriş* olarak adı Türkçeleştirilebilecek olan **Introduction to Islamic Banking and Finance** başlıklı kitabı, öğrencilere ve konuyla ilgilenenlere İslami bankacılığın ne olduğunu, nasıl işlediğini ve geleneksel bankacılığa benzeyen ve benzemeyen yönlerinin neler olduğunu anlamalarında yardımcı olabilecek çok önemli bir kaynaktır. Kitap, İslami bankacılık ve finans sektörlerini ilk defa öğrenecek olan herkes için oldukça faydalı olacaktır.

İncelenen kitapta yazar, 10 bölüm altında İslami bankacılık ve uluslararası ekonomik sistemdeki yeriyle ilgili bütün temel kavramları tartışmaktadır. İlk üç bölümde İslami bankacılığı bir din olarak İslam'daki kaynaklarını ele almakta, Şeriat kurallarını ve İslami toplumlardaki yerini tartışmakta ve faizin, bir başka ifadeyle Riba'nın yasak olması ve KZO teknikleri gibi temel kavramları ve enstrümanları incelenmektedir.

Kitabın bundan sonra gelen altı bölümü, İslami finansın belli başlı şekillerinin incelenmesine ayrılmıştır. Dördüncü bölüm "maliyeti üzerinde önceden anlaşılan bir kar ilavesinin olduğu mal satışı" şeklinde tanımlanan Murabaha'yı (43), beşinci bölüm bir banka ile bir girişimcinin kar-zarar ortaklığı demek olan Mudaraba'yı, sonraki dört bölüm olan altıncı ile dokuzuncu bölümler arasında ise İslami finansın diğer önemli enstrümanları olan Müşareket, İcare, İstisna ve Selem'i incelenmektedir.

Son olarak, onuncu bölümde Tekafül olarak adlandırılan İslami sigorta modelini incelenmekte ve bu kavramı "birbirini garantilemek veya karşılıklı garanti (128)" olarak tanımlamaktadır. Bu bölüm Tekafül'ün kuramsal çerçevesini sunmakta, geleneksel

* Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü.

sigortacılık modelleriyle karşılaştırmakta ve Tekafül'ün uygulamasından örnekler vermektedir. Kitap ayrıca okuyucunun kuramsal kavramları anlamasına yardımcı olmak için bir dizi ek içermektedir.

Eleştiri

İncelemesi yapılan bu kitap hakkında, hem sunduğu veriler hem de bu verileri konu üzerindeki mevcut literatürle ilişkilendirmesi açısından oldukça olumlu değerlendirmeler yapılabilir. İlk olarak, kitap başlığına uygun olarak kitap İslami finans konusunu yeni çalışmaya başlayanlar için gerekli bütün bilgileri sağlamaktadır.

Kettell özellikle İslami bankacılığın İslam, Şeriat kuralları ve İslam ülkelerindeki köklerini vurgulamaktadır. Yazar ayrıca İslami bankacılıkta kullanılan temel kavramları açıklamakta, böylece ilk defa öğrenenlere konu hakkında önemli bilgileri sunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, kitabın kuramsal ve pedagojik değeri açıktır.

Ayrıca, Kettell'in "İslami bankacılık ve finans konusunda uzman bir eğitici ve danışman" olması da (CPI Financial, 2011) kitabın ve ileri sürdüğü fikirlerin güvenilirliğine katkı yapmaktadır. Yazarın İslami finansın çeşitli yönleri hakkında yayınlanmış 15 kitabı olan saygın bir akademisyen olduğu dikkate alındığında (CPI Financial, 2011), kitabın altıncı bölümünde Müşareket'in ulusal veya uluslararası ticarete nasıl kullanılabileceği konusunda söyledikleri okuyucu için daha da güvenilir olmaktadır.

En önemlisi de, Kettell'in kitapta sunduğu verilerin hem kuramsal değerlendirmeler hem de İslami bankacılık için pratik sonuçları açısından mevcut literatürle tam bir uyum içinde olmasıdır. Mesela, incelenen kitabın yayınlanmasından on yıl önce basılan çalışmalarında Hamid & Nordin (2001: 1-10) İslami bankacılığın gelişiminde Şeriat'ın oynadığı rolün önemine dikkat çekmişlerdir.

Faizsiz bankacılığın bir gerçeklik değil bir ideal olduğunu iddia eden Yudistira (2004: 1-19) da Şeriat'ın İslami bankacılık için önemine vurgu yapar. Bu makalede, 1990'lar ile 2000'lerde İslami bankacılığın etkinliğinin sınırlı olmasının ve bu konudaki şüphelerin, Şeriat kurallarına tam uyulmamasından kaynaklandığı argümanı ileri sürülmektedir. Kettell bu kitabında Şeriat'a uymanın "İslami finansın gelecekte ayakta kalması ve gelişmeye devam etmesi için önemli" (88) olduğunu belirtmektedir.

Bu yüzden, kitap sadece İslami bankacılık hakkındaki güvenilir ve güncel kuramsal çerçeveyi sunmakla kalmamakta, aynı zamanda İslami finansın geleceğiyle ilgili çeşitli meselelerde uygulamaya yönelik sonuçlara da ulaşmaktadır. Kitabın ileri sürdüğü genel argüman açısından İslami bankacılık araştırmalarındaki eğilimler ile uyumludur ve bu yüzden konu hakkında nesnel ve faydalı bir bilgi kaynağıdır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, kitap İslami bankacılık ve finans konularını ilk defa çalışmaya başlayanlar için kesinlikle değerli bir kaynaktır. Kitap İslami finansın köklerini tartışmakta, temel kavramlarını açıklamakta ve İslami bankacılığın küresel ölçekte gelişçe potansiyelini incelemektedir. Bütün bunların ışığında, kitabın ekonomi ve finans derslerinde kullanılması önerilebilir.

Kaynakça

CPI FINANCIAL (2011). *Book Review: Introduction to Islamic Banking and Finance*. <http://www.cpifinancial.net/v2/Magazine.aspx?v=1&aid=2019&cat=IBF&in=42>. ET: 06.07.2011

HAMID, A. ve NORDIN, N. (2001). "A Study on Islamic Banking Education and Strategy for the New Millenium - Malaysian Experience", *International Journal of Islamic Financial Services*, 2(4), 1-10.

KETTELL, B. (2011). *Introduction to Islamic Banking and Finance*, John Wiley and Sons.

YUDISTIRA, D. (2004). "Efficiency in Islamic Banking: An Empirical Analysis of Eighteen Banks", *Islamic Economic Studies*, 12(1), 1-19.